

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Nagy Lajos*
 Cím: *A kereskedővilág reklámjai a régi Pest-Budán*
 Forrás: *Pesti Napló*

Br
 (Helv)

1923. 8. 11.
 (Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

659.1

Hely

Idő

" 14 "

Személy

Helyszám

A kereskedővilág reklámjai a régi Pest-Budán

Gyakran okozott már fejtörést nemcsak nekem, de valószínűleg minden, a szépért és a multból megmaradt emlékeink gondját szívükön viselő pesti barátunknak, hogy minek lehet bélyegezni azt a semmi-vel sem törődő reklámkeresést, mely oly divatos lett napjainkban, s mely nemcsak legszebb épületeinket formálja át, de sok esetben egész uccáknak nemes árnyait is megbontja.

Zrínyi

A XX. század ezen rekláméhségét, mint akár sok más közéleti jelenséget, egyedül az ízlés elfajulásának rovasára kell írunk. A városépítésre törekvő nemes igyekezetek kárba vesznek az egymást túlszárnyalni akaró reklámhajhászok egyéni önzése miatt.

Nem szólnánk mi ez ellen, ha a mi városunk is egy lázas sietséggel felépített amerikai világváros volna, hol minden esztétikai törekvés semmiyé lett a rendeltetés, a hasznossági cél oldalán.

A reklám divata Pesten a XVIII. század közepén fellendülő kereskedelmi élettel kezdődik. Budán nem látszott meg e lát hatása, észrevétlenül engedte át a teret dunaparti szomszédjának s megőrizte mindig a túlekedésmentes, patriarchalis külsejét. E nemes külsőn csak napjainkban rontottak. Így városunk egyetlen rokokó-stíltől meghihetett épületét, a Batthyány tér 4. sz. ház homlokzatát, — a nemes virágfűzér díszítést — ékteleníti el egy nagy fekete tábla.

Pesten a kereskedő-szellemnek annál nagyobb fejtörést okozott, hogyan dolgozzon a tisztas verseny érdekében. Volt azonban a törekvésükben valami szolid nyugodtság, mely schasesm kívánczozott ki az üzleti portálán kívül, nem ment föl a tetőkre. A maga lezárt, üzleti keretén belül nyújtott feltűnőt, különösen, mikor egy-egy az időben neves festővel csináltak cégért üzletük számára. *Pesky Mihály* képeit kedvelték a 20-as években, de őt a fiatalabb festőgeneráció hamar túlszárnyalta.

A »Három majom«-hoz

A gyorsan fejlődő és nagy népszerűsége szertevő *Barabás Miklós* sem idegenkedett a cégérfestés művelésétől. A »Menyasszony« cégérének másolata ma is látható eredeti helyén, a Főpostával szemben lévő Mösmer-üzlet kirakatában (az eredetit az üzletben őrzik). Két más nevezetes váciucci cégére a »Zöld já«-ja és a »Zrínyi«-je ma a Fővárosi Múzeum cégérgyűjteményének két legkiválóbb darabja.

A kereskedések bejáratánál lógó cégérek tekintetében is sokat különbözött a régi város az újtól. Iparművészek dolgoztak a kiálló, vasból kovacsolt cégérekben, melyek végén ott függött a fekete kutya, kengyelfutó, az aranykéz, vadszkiirt, a vaskalap, habléány, fehér elefánt és sok más hasonló, melyek magukban is emlékei a mult század fejlett iparművészetének.

Közben-közben a humor is helyet kapott, mely a budaiakat jellemezte első sorban. Így az 1838-iki árvíz alkalmával elpusztult árokcuccai »Három majom«-hoz címzett vendéglő cégéren csak két majom volt látható, a harmadikat maga a kíváncsi néző szolgáltatva, aki a hiányzó majom után kutatva, véletlenül a cégéren látható ajtóba illesztett tükörlapba betekintett. A törzsvendégek kíváncsian lesték mindig, hogy ki fog felülni a tréfának, mert ilyen után az áldomás sem maradhatott el.

A külsőségektől eltekintve a kereskedők a számlákat is felhasználták reklámjaik számára. Ezek is hozzájárultak, hogy a kereskedés nevét jobban megjegyezze a közönség. Szép metszetek díszítették a cédlák előlapját, ahol az üzlet minden előnye fel volt sorolva.

E sok kis, ma már feledésbe ment lap gyakran tesz jó szolgálatot, ha a régi Pest és Buda már csak leírásból ismert épülete vagy uccája után kutatunk. Be kell vallanunk, ezek a régi uccák szebbek voltak, mint a maiak, mert az éktelen hirdetés nem rontotta meg külsejüket, nem emlétek úgy ki, — hogy a sokból csak egy példát említek — a mai Károly körút éktelenedett házaival.

Dr. Nagy Lajos